

Barvířství: kdysi slavné řemeslo upadlo téměř v zapomnění

04. 09. 2020 17:02

Každé město mělo kdysi těchto řemeslníků celé zástupy. První zmínky o barvířství v českých zemích pocházejí už z 15. století. Jedním ze středisek barvířů býval například Liberec; dnešní krajská metropole byla manufaktur, které se zabývaly barvením látek plná: dodnes tuto zašlou slávu připomíná název Barvířské ulice v centru města.

V Libereckém kraji se dnes barvením vlny, příze, bavlny a hedvábí zabývá nositelka titulu Mistryně tradiční rukodělné výroby Hana Kristel. Je zároveň jediná, kdo se touto tradiční činností v Čechách systematicky zabývá.

„Na nádherné látky této řemeslnice je možné narazit na nejrůznějších řemeslných trzích. Například taková hedvábná šála z jejích rukou je opravdovou ozdobou pro každou ženu,“ uvedla Květa Vinklátová, radní pro kulturu, památkovou péči a cestovní ruch Libereckého kraje.

Roku 1562 byl v českých zemích založen cech barvířů a během 16. století přišel rozkvět tohoto řemesla. Základním zpracovávaným materiálem bývalo vlněné sukno a lněné nebo bavlněné plátno. Barvila se též lněná a bavlněná příze.

K barvení se až do poloviny 19. století používala barviva z přírodních zdrojů, zejména rostlinného původu. Využívaly se rostliny místní, například boryt barvířský pro dosažení modrých odstínů, mořena barvířská pro barvu červenou nebo žlutý šafrán, stejně jako barviva dovážená ze zámoří. Velice oblíbeným barvivem se stalo indigo, známé svou typickou modrou barvou. Technologii přípravy a mísení barviv i samotné postupy barvení si jednotlivé dílny střežily jako výrobní tajemství. V lidovém prostředí se podomácku vyrobené příze a látky barvily běžně dostupnými produkty: borůvkami, cibulí, ořeším, březovým listím i kůrou a podobně.

S nástupem průmyslové revoluce a rozšířením syntetických barviv ale ztratila přírodní barviva na významu. Jednodušší způsob přípravy, dostupnost i sytější barvy umožněné syntetikou

přírodniny z barvířského odvětví takřka vytlačily. V současné době je technologie barvení přírodními materiály udržovaná zejména mezi uměleckými řemeslníky zabývajícími se klasickými postupy a tradiční výrobou.